

Valentina Kezić / Intervju

Intervju s profesorom Domagojem Tomasom

Domagoj Tomas (1987.) diplomirao je povijest i hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Osijeku 2010. godine. Iste godine upisuje poslijediplomski doktorski studij povijesti na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, na kojemu je doktorirao 2016. Od 2012. asistent je na Katedri za kulturologiju Odjela za kulturologiju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, a od 2016. poslijedoktorand na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Područja njegova znanstvenoga i stručnoga interesa su crkveno-državni odnosi u 20. st., povijest hrvatskoga političkog iseljništva i lokalna povijest. Objavljuje znanstvene, stručne i publicističke članke u domaćim i stranim časopisima te s izlaganjima sudjeluje na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima. Član je Alumni kluba FFOS-a, predsjedništva Ogranka Matice hrvatske u Osijeku te Društva za hrvatsku povjesnicu u Osijeku.

Koliko Vas je iskustvo u uredništvu *Essehista* oblikovalo kao budućeg znanstvenika?

Mogao bih reći da mi je autorska suradnja u *Essehistu* u prvom redu omogućila ispunjenje nekih tadašnjih istraživačkih ambicija, dok mi je urednička suradnja donijela iskustvo tiskoga rada, što mi je i kasnije bilo višestruko korisno, kako na znanstvenoj i akademskoj, tako i na međuljudskoj razini. Pritom sam produbio svoje spoznaje o načinu financiranja i izdavanja časopisa, organizaciji i djelovanju uredništva te uspostavi mreže suradnika: autora, recenzenata, lektora, prevoditelja, grafičkoga urednika itd. U svakom slučaju, tih početaka s udrugom ISHA-Osijek i *Essehistom* uvijek se rado prisjećam, kao i ljudi s kojima sam surađivao, od kojih sam s većinom i danas u kontaktu, a s nekima od njih imam priliku zajednički doprinosti djelovanju našega Odsjeka te organizirati nastavu na nekim kolegijima.

Bavite se poviješću crkveno-državnih odnosa u 20. stoljeću i poviješću hrvatskog političkog iseljništva. Koje je područje zahtjevnije za istraživanje, po Vašem mišljenju?

Općenito gledajući, povijest hrvatskoga iseljništva prilično je zahtjevno istraživačko područje, u prvom redu zbog nedostupnosti i raspršenosti izvora, od kojih

se mnogi nalaze u privatnom posjedu, a za njihovo su temeljito istraživanje u svakom slučaju potrebna velika financijska sredstva, jer se nalaze na udaljenim, često i prekooceanskim mjestima. Zapravo, čini mi se da je u svemu tome temeljni nedostatak nepostojanje središnjih, specijaliziranih baštinskih institucija koje bi prikupljale građu o hrvatskom iseljništvu, poput knjižnice, arhiva i muzeja, što za jedan iseljenički narod poput hrvatskoga smatram golemim propustom. S druge strane, kod istraživanja crkveno-državnih odnosa u kontekstu nacionalne povijesti nešto je lakše pristupiti izvorima, no i tu postoje stanovita ograničenja, posebno kada je riječ o dijelu građe koja se nalazi u crkvenim arhivima, za čije vam je istraživanje ponekad potrebna posebna dozvola

mjesnoga ordinarija. Na koncu, bavim se suvremenom intelektualnom i lokalnom poviješću, a lokalna povijest svakako je od navedenih najzahvalnije istraživačko područje, barem kada je riječ o dostupnosti i količini izvora.

Smatrate li da postoje tabu teme u hrvatskoj povijesnoj znanosti? Što bi moglo biti uzrok tome?

Čini mi se da u hrvatskoj povijesnoj znanosti danas ipak više nema istinskih tabu-tema, za razliku od 20. st., kada je hrvatsko društvo kroz veći dio toga razdoblja bilo suočeno s različitim oblicima totalitarizama i diktatura pa je tako i povijesna znanost bolovala od raznoraznih ideoloških dogmi i premisa. U okvirima demokracije i pluralizma stvoreni su preduvjeti za uporabu znanstvene revizije kao lijeka tim bolestima, koji su jednim dijelom ostvareni, no posla je i dalje na pretek. Ipak, i danas skupine ideološki ostrašćenih povjesničara s dijametralno suprotnih pozicija ciljano iscrpljuju iste teme, svjesno zatvarajući oči pred nekim drugima te stavljajući tako povijesnu znanost u službu vulgarne politike. Međutim, oni su u debeloj manjini, premda ponekad dobivaju puno veći medijski prostor od onoga koji realno zaslužuju pa se u javnosti zna stvoriti dojam kako oko nekih osjetljivijih tema unutar hrvatske historiografije ne postoji ni minimalni konsenzus, što zapravo nije slučaj.

Trenutno dovršavate novu knjigu. Možete li reći o čemu je riječ?

Dobro ste informirani, riječ je o studiji koja nosi radni naslov *Ideologija, krivnja i odmazda. Vlaho Lovrić i (dis)kontinuiteti prve polovice 20. stoljeća*. Ondje iz metodološke perspektive intelektualne povijesti pokušavam raščlaniti velike društveno-političke diskontinuitete prve polovice 20. stoljeća te odgonetnuti kako su oni utjecali na pojedinca, na konkretnom primjeru osobe iz naslova, uključujući pitanje krivnje, koje proizlazi iz njegove aktivnosti u političkoj grani Ustaškoga pokreta tijekom Drugoga svjetskog rata, te politiku odmazde jugoslavenske vlasti pri završetku rata i u poraću, koja se manifestirala i u njegovu slučaju. S obzirom na njegov životni vijek i put, obrađujem 1939., 1941. i 1945., a pritom nastojim protumačiti njegovu duhovno-intelektualnu i ideološku formaciju te uzroke i posljedice transformacija koje su uslijedile, smještajući taj slučaj u širi kontekst, kao mogući paradigmatički primjer generacije kojoj je pripadao u okviru duhovno-intelektualnoga okruženja u kojem se kretao.

Postoji li povjesničar koji Vam je uzor u znanstvenom radu?

Teško bih mogao izdvojiti samo jednoga, no svakako moram istaknuti mentora Miroslava Akmadžu, čije su mi upute i savjeti bili vrlo korisni prilikom izrade doktorskoga rada, ali i istraživanja crkveno-državnih odnosa te iseljništva općenito. Dubok trag na moje teorijsko-metodološko profiliranje tijekom studija ostavila je Dubravka Božić Bogović, kojoj sam također iznimno zahvalan. Osim toga, izrazito cijenim rad mnogih drugih domaćih i inozemnih kolega, i to ne samo onih koji se bave suvremenom poviješću i drugim srodnim temama, no taj bi popis bio predug za ovu formu.

Za kraj, što biste savjetovali studentima koji se žele baviti istraživačkim radom?

Ukoliko imate izražene sklonosti, volje i dara za znanstvena istraživanja, profilirajte se tijekom studija, definirajući kronološke, prostorne i tematske okvire svojih istraživačkih područja te nastojte pronaći prostora za rad i zadržati kontinuitet znanstvenoistraživačke aktivnosti, odnosno produktivnosti, bez obzira hoćete li se u budućnosti naći izvan sustava znanosti i visokog obrazovanja ili čak izvan struke!